

СЕКЦІЯ 5. ПРАВОВІ ОСНОВИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Багрій Ю.

*студент III курсу юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
Ментух Н.Ф.*

ПРАВОВОЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

Зважаючи на поступове вдосконалення вітчизняного законодавства у сфері правового регулювання господарських товариств, протягом останнього періоду все більше науковців приділяють свою увагу дослідженню даної сфери. Крім того, ефективність правового регулювання діяльності різних форм господарських товариств, які займають значну частину у багатьох секторах економіки - відіграє особливо вагомую роль в спрощенні ведення бізнесу в Україні. У зв'язку із цим, дана проблематика в наш час набуває особливо актуального значення та потребує подальшого ґрунтовного дослідження.

Одним із різновидів господарських товариств є товариство з обмеженою відповідальністю (надалі – ТОВ). Станом на 2016 рік в Україні існувало майже 500 тис. ТОВ (43% від усіх юридичних осіб) [1, с. 8]. Така поширеність даної форми господарських товариства зумовлена кількома чинниками, передусім: 1) відносно легкою процедурою створення; 2) простою процедурою державної реєстрації; 3) за певних умов зручним веденням бухгалтерського обліку та звітності; 4) можливістю вибору системи оподаткування (спрощена або загальна). Проте, як свідчить юридична практика, саме ТОВ найчастіше використовуються зловмисниками у здійсненні різного роду афер.

Проблемі питанням правового регулювання ТОВ досліджували чимало видатних науковців та практикуючих юристів. Серед них варто виділити: А. Бабич [1], І. А. Бірюков [7], О. В. Дзера [5], Ю. О. Заїка [7], З. Ромовська [6] та багато ін.

Станом на сьогодні основними нормативно-правовими актами, які регламентують правовий статус ТОВ є Цивільний кодекс України (надалі — ЦК України), Господарський кодекс України (надалі — ГК України), Закон України «Про господарські товариства». Відповідно до частини першої ст.140 ЦК України [2] та ст.65 Закону України «Про господарські товариства» [3] ТОВ є засноване одним або кількома особами товариство, статутний капітал якого поділений на відповідні частки, розмір яких встановлюється статутом товариства. Деяке інше нормативне визначення ТОВ надається у частині третій ст.80 ГК України [4] ТОВ є господарське товариство, що має статутний капітал, поділений на частки, розмір яких визначається установчими

документами, і несе відповідальність за своїми зобов'язаннями тільки своїм майном.

Дані визначення є майже ідентичними, а із них випливає, що ТОВ може мати одного або кількох засновників. Чинним законодавством України передбачено, що максимальна кількість учасників ТОВ може сягати 100 осіб [5, с. 276].

Установчим документом при створенні ТОВ є статут [6, с. 124]. Відомості, які повинен містити статут передбачені у ст.83, частині першій 143 ЦК України. Доволі вагомим плюсом, який діє тепер в Україні при регулюванні правового статусу ТОВ є те, що статут зберігається в електронній формі у в органі, який здійснив державну реєстрацію ТОВ, і він є відкритим для ознайомлення. А вже раніше, в юридичній практиці, при укладенні відповідного договору між контрагентами, сторони обмінювались належним чином завіреними копіями статуту, що надавало можливість недобросовісному контрагенту, при наявності необхідного технічного обладнання, внести у копію недостовірні дані. В даний час ця процедура нівельована, адже при наявності відповідного доступу, кожна зацікавлена особа може ознайомитись із статутом контрагента. Однак у даній ситуації є й певні недоліки, адже особи, які займаються недобросовісними відчуженнями корпоративних прав (рейдерством) також можуть отримати доступ до установчих документів ТОВ, і в результаті цього отримати цінну інформацію про діяльність ТОВ. За таких умов корпоративні права власників (особливо якщо один із співвласників ТОВ співпрацює із рейдерами) можуть опинитися під загрозою. З метою нівелювання даного сценарію в чинне законодавство необхідно внести норму, що державні органи, які здійснюють контролюючі функції можуть отримувати доступ до статуту у відкритій формі за допомогою відповідного програмного забезпечення, а інші особи — тільки після підтвердження надання доступу з боку уповноваженої особи ТОВ. Це може бути, наприклад, шляхом надіслання відповідного коду у сервісний центр установи, яка надає доступ до електронної копії статуту ТОВ.

Відповідно до частини першої ст.144 ЦК України статутний капітал ТОВ складається із вкладів його учасників. Розмір статутного капіталу дорівнює сумі вартості таких вкладів [7, с. 166]. Згідно із положенням частини першої ст.52 Закону України «Про господарські товариства» [3] статутний капітал ТОВ підлягає сплаті учасниками товариства до закінчення першого року з дня державної реєстрації товариства. Як показує юридична практика, зазвичай, у протоколі загальних зборів учасників ТОВ про утворення ТОВ присутній пункт, де зазначено, що всі учасники, повинні внести свої вклади до закінчення року з моменту реєстрації ТОВ. Фактично недоліком даного положення чинного законодавства є той факт, що у випадку, якщо учасники створили ТОВ із метою залучення кредитів, отримали кошти на новостворений ТОВ і до закінчення року не внесли своїх вкладів — то у випадку банкрутства ТОВ кредитодавець нічого не отримає. Безумовно проти учасників може розпочатись кримінальне провадження за шахрайські дії, але з огляду на те, як працюють вітчизняні правоохоронні органи — перспективи у кредитодавця видаються не особливо оптимістичними. Як внаслідок, ми вважаємо, що в чинному законодавстві необхідно прописати норму, відповідно до якої протягом року з моменту створення ТОВ його учасники повинні надати державному реєстратору належним чином оформлені документи (або

нотаріально завірені копії) про внесення часток до статутного капіталу ТОВ у повному обсязі та/або про фіксацію завершення утворення статутного капіталу ТОВ. Також подібні зміни у чинному законодавстві варто прописати у випадку збільшення статутного капіталу ТОВ.

Варто також відзначити, що чинним законодавством України не встановлено мінімального розміру для статутного капіталу ТОВ. Безумовно, в юридичній практиці існує негласне правило, що ТОВ не може реєструватись без статутного капіталу, але все відсутність правової регламентації щодо його мінімального розміру є суттєвим недоліком. На нашу думку, що в цій ситуації доцільно буде закріпити у чинному законодавстві України, передусім у Законі України «Про господарські товариства» ЦК України та ГК України, норми, що мінімальний обсяг статутного капіталу залежить від кількості його учасників: 1) при кількості учасників ТОВ від одного до п'яти осіб – встановити мінімальний розмір його статутного капіталу не менше 50% розміру мінімальної заробітної плати, встановленої на перше січня поточного року; 2) при кількості учасників ТОВ від шести до десяти осіб – встановити мінімальний розмір його статутного капіталу не менше 100% розміру мінімальної заробітної плати, встановленої на перше січня поточного року; 3) при кількості учасників ТОВ від одинадцяти до двадцяти п'яти осіб – встановити мінімальний розмір його статутного капіталу в розмірі не менше суми двох розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої на перше січня поточного року; 4) при кількості учасників ТОВ від двадцяти шести до п'ятдесяти осіб – встановити мінімальний розмір його статутного капіталу в розмірі не менше суми чотирьох мінімальних заробітних плат, встановлених на перше січня поточного року; 5) при кількості учасників ТОВ в понад п'ятдесят – встановити мінімальний розмір його статутного капіталу в розмірі не менше суми шести мінімальних заробітних плат, встановлених на перше січня поточного року.

Саме за таких умов інтереси кредиторів відповідного ТОВ будуть забезпечуватись хоч на якомусь мінімальному рівні.

Також, хотілося б наголосити, що проголосувавши за законопроект №4194 від 10.03.2016 [8] Верховна Рада України внесла зміни в чинне законодавство України, якими скасувала необхідність використання печаток у всіх юридичних осіб (в т. ч. ТОВ). На наш погляд, дана міра для юридичних осіб не є спрощенням ведення підприємницької діяльності, адже вона навпаки може сприяти поширенню такого явища, як рейдерство на території України, а також різних форм шахрайства. Наприклад, без печатки значно простіше можна буде у судовому порядку оспорювати факт підписання договору між різноманітними контрагентами. Ми вважаємо, що для ТОВ та інших юридичних осіб при веденні господарської діяльності необхідно зберегти використання печаток.

Крім того, доцільно наголосити, що для належної правової регламентації ТОВ необхідно прийняття спеціального Закону України «Про правовий статус товариств з обмеженою відповідальністю», де були б прописані всі юридичні тонкощі їхньої організації та діяльності.

Таким чином, зважаючи на вищенаведене, можна стверджувати, що наразі правове регулювання ТОВ потребує вдосконалення у наступному: 1) щодо підтвердження остаточного внесення учасниками ТОВ своїх вкладів у його статутний капітал; 2) щодо встановлення удосконалення процедури підтвердження збільшення розміру статутного капіталу ТОВ; 3) щодо

затвердження мінімального розміру статутного капіталу ТОВ відповідно до кількості його учасників; 4) щодо відновлення печаток у діяльності ТОВ; 5) щодо прийняття спеціалізованого нормативно-правового акту, який би регламентував правовий статус ТОВ, як особливої організаційно-правової форми господарських товариств. Задля ефективної діяльності ТОВ дані зміни слід передбачити у чинному законодавстві України.

Список використаних джерел

1. Прийняття законопроекту про ТОВ....: [Інтерв'ю Анни Бабич – головному редакторові журналу «Юридичної газети», Христині Венгриняк] // Юридична газета. – 2016. – №14 (512). – С. 8–10.
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 // Офіційний вісник України. – 2003. – №11. – Ст.7.
3. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №49. – Ст.682.
4. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 // Офіційний вісник України. – 2003. – №11. – Ст.303.
5. Цивільне право України. Загальна частина / За ред. О.В.Дзери - К.:Юрінком Інтер, 2010. – 976с.;
6. Ромовська З. Українське цивільне право: підручник / З. Ромовська. - К.: Правова єдність, 2009. - 500 с.
7. Цивільне право України. Загальна частина : підручник / за ред.: І. А. Бірюков, Ю. О. Заїка. – К. : Скіф, 2013. – 528 с.
8. Законопроект №4194 10.03.2016 // [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58365

Вівчар В.

*студент магістратури юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри
економічної безпеки та фінансових розслідувань ТНЕУ
Муравська Ю.Є.*

СУЧАСНИЙ ІМПЕРАТИВ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

Сучасні структурні трансформації вказують на той факт, що система економічної безпеки підприємств перебуває в постійному процесі становлення та розвитку. Підприємства реального сектору економіки різної галузевої спрямованості, розміру та форми управління мають відмінні риси економічної безпеки. Високий рівень плинності кадрів, залежність від іноземних витратних матеріалів в умовах галопуючої девальвації національної валюти, тотальне зuboжіння населення, – все це робить дослідження управління системою економічної безпеки підприємств дуже актуальною.

На основі проведених теоретичних досліджень встановлено, що економічна безпека підприємства – це такий стан системи підприємницьких ресурсів (трудових ресурсів, капіталу, інформації) і підприємницьких здібностей, за яких досягається найефективніше їх використання для